

Dosarul nr. 2ra-1755/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Puica)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Pahopol, O. Cojocaru, R. Pulbere)

ÎNCHEIERE

22 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzelor și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 08 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea din 25 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 22 octombrie 2020 Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzelor și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 08 septembrie 2017 a fost recunoscut în calitate de victimă în cadrul procesului contravențional nr. MAI 03794698.

A menționat că, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 07 decembrie 2017 a fost menținut procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 03794698 din 08 septembrie 2017, întocmit în privința Oxanei Proniceva.

A susținut că, la 09 ianuarie 2018 a depus în aceeași instanță o cerere de chemare în judecată împotriva Oxanei Proniceva cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin contravenție, iar prin încheierii Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2018, a fost dispusă suspendarea examinării cauzei civile până la finisarea judecării cauzei contravenționale aflată în procedura judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Sergiu Lazari.

A afirmat că, examinarea cauzei civile și a cauzei contravenționale durează deja timp de 3 ani, fiind încălcat grav termenul de 30 zile prevăzut de art. 454 alin.(1)

din Codul contravențional, fiind în imposibilitate de a soluționa cauza civilă cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

A notat că, reieșind din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și din prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, încălcarea termenului rezonabil la judecarea cauzei se stabilește din analiza următoarelor criterii: complexitatea cauzei, comportamentul părților și importanța cauzei pentru reclamant.

A relatat că, în ceea ce privește complexitatea cauzei, cauza civilă nr.2a-3214/18 și cauza contravențională nr. 5r-301/17 nu sunt dificile din punct de vedere factologic sau juridic, nu prezintă nici o complexitate, deoarece în dosar participă doar contravenientul și agentul constatat. Nu a fost necesară efectuarea unor acțiuni procedurale complexe, cum ar fi audierea martorilor, experților, a specialiștilor, numirea expertizelor și alte acțiuni care ar împiedica luarea unei hotărâri definitive într-un termen rezonabil, în termen de 30 zile prevăzut de art.454 CPC.

A specificat că, în ceea ce privește comportamentul părților, el, în calitate de parte vătămată și civilă, a fost activ, s-a comportat conform legislației în vigoare, a depus mai multe cereri, plângeri, prin care a insistat să fie examinată contestația în termenul stabilit de lege - 30 zile, iar tergiversarea examinării cauzei se datorează exclusiv comportamentului instanței de judecată, care intenționat a tergiversat examinarea cauzei contravenționale din 08 iulie 2017, timp de 3 ani.

A declarat că, în ceea ce privește importanța cauzei pentru reclamant, cauza civilă este extrem de importantă pentru el, întrucât este vorba despre repararea prejudiciului material și moral cauzat prin contravenție, ca rezultat, neexaminarea cauzei în termen de 30 zile îl afectează economic.

A invocat că, prin acțiunile ilegale ale instanței de judecată i-a cauzat prejudiciu moral.

A solicitat constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravențională și a cauzei civile și încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 8000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 25 ianuarie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Gheorghe Străisteanu, a fost constatat încălcat dreptul lui Gheorghe Străisteanu la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale nr. 5r-301/17 privind sancționarea Oxanei Proniceva în baza art.354 din Codul contravențional și a fost încasată din contul bugetului public național, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu suma de 4000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea a fost respinsă.

La 28 ianuarie 2021 Ministerul Justiției a declarat apel împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii.

Prin decizia din 08 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Instanța de apel, având în vedere prevederile art. 454 don Codul contravențional, care impune examinarea cauzelor privind contravențiile

administrative în termen de 30 zile, a considerat corectă concluzia primei instanțe privind durata excesivă a examinării cauzei administrative menționate, mai mult de 3 ani.

Totodată, instanța de apel a considerat neîntemeiat argumentul apelantului precum că, Gheorghe Străisteanu, figurând în calitate de victimă în cadrul cauzei contravenționale, nu întrunește calitatea de „persoană acuzată” în sensul art. 6 CEDO și, prin urmare, nu dispune de dreptul subiectiv de a cere compensații pentru pretinsa încălcare a art. 6 §1 CEDO și, implicit, potrivit Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, deoarece conform prevederilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nu se limitează cercul persoanelor în drept să depună cerere de chemare în judecată respectivă.

Instanța de apel a relevat că, la caz, durata excesivă de judecare a cauzei contravenționale în mod direct a afectat și interesele intimatului, care la 10 ianuarie 2018 a depus cerere de chemare în judecată împotriva Oxanei Proniceva cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin contravenție. Prin hotărârea din 19 iulie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a fost respinsă acțiunea depusă de către Gheorghe Străisteanu, iar judecarea cauzei în ordine de apel a fost suspendată prin încheiere din 08 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, pînă la adoptarea unei soluții irevocabile în cadrul procesului contravențional inițiat și derulat în privința Oxanei Proniceva (f. d. 27-29).

La 26 august 2021 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate, deoarece au fost aplicate eronat normele de drept material și au fost apreciate arbitrar probele anexate la dosar.

A menționat că, instanța de apel, examinând cauza, s-a limitat exclusiv la analiza rudimentară a depășirii termenului de 30 zile prevăzut de art. 454 din Codul contravențional, concluzionând ca fiind justă poziția primei instanțe privind încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei, pe când însăși prima instanță a accentuat că, acest termen nu este unul imperativ pentru judecător.

A susținut că, în Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 6 privind satisfacția echitabilă a fost menționat că, în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale, victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii, alte persoane participante în proces în afară de acuzat (bănuț, învinuit, inculpat) nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale. Cu alte cuvinte, art. 6 § 1 sub aspectul său penal poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație.

A afirmat că, la caz, prima instanță și instanța de apel au comis o eroare, fiind observată inițial calitatea procesuală a intimatului, dar a fost omisă problematica inadmisibilității prezentei acțiunii anume din acest considerent, fapt ce necesită

implicarea instanței de recurs în vederea rectificării poziției instanțelor.

A notat că, există și o excepție, atunci când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil.

A relevat că, instanțele judecătorești au considerat ca întrunită condiția privind admisibilitatea acțiunii din acest motiv, însă în realitate, Recomandarea nr.6 accentuează că, victima unei infracțiuni poate pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil și, anume, examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale. În această situație poate fi apreciată și durata procedurilor penale, dar începând cu momentul înaintării acțiunii civile și doar luându-se în considerare criteriile aplicabile procedurilor civile.

A declarat că, acțiunea urma a fi respinsă ca neîntemeiată, prin simpla motivare a inadmisibilității solicitării constatării încălcării termenului rezonabil, având calitatea de victimă în procesul dat.

A invocat că, analizând conținutul raportului motivat, rezultă că, judecarea cauzei s-a datorat, în principal, acțiunilor participanților la proces (amânarea ședinței la cererea intimatului), expirarea termenului preconizat pentru ședința de judecată, înaintarea recursurilor, aflarea judecătorului în concedii. Mai mult decât atât, instanțele nu au accentuat că, cererea de suspendare a cauzei civile aparținea anume intimatului.

A mai invocat că, raportul motivat a fost doar parțial elucidat de către instanțele judecătorești, în contextul în care din conținutul acestuia se deduce că, respectiva cauză contravențională a fost tergiversată și din cauza intimatului, care a solicitat să nu fie fixate ședințe pentru perioada aflării sale în concediu, urmând a fi luate în calcul și perioada stării de urgență, instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 55, dispozițiile președintelui Judecătoriei Chișinău privind instituirea unui regim special de activitate a instanței judecătorești în legătură cu pandemia.

A remarcat că, amânări nejustificate a ședințelor nu au fost identificate, iar în această ordine de idei, în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei.

A menționat că, în comportamentul instanței nu s-au relevat careva abateri de la exigențele procesuale în vigoare, or, instanța de judecată nu ar trebui, sub pretextul respectării, în mod exact, a termenului rezonabil de judecare a cauzei, să refuze în cercetarea probelor necesare pentru o completă și corectă soluționare a cazului sau să îngreudească dreptul participanților la proces, la folosirea diferitor mijloace procedurale civile prevăzute de legislația în vigoare, care, pe cale de consecință, ar încălca principiul egalității părților la proces, precum și principiul contradictorialității procesului civil.

A susținut că, termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare și cu termenii prevăzuți de legislația națională, stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale, cum ar fi principiul

disponibilității, principiul contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părții la un proces echitabil.

A afirmat că, examinarea cauzei în termen rezonabil reprezintă doar una din componentele dreptului la un proces echitabil și prin urmare, nu poate prevala asupra acestuia din urmă. Astfel, termenul de examinare a cauzei nu poate fi considerat unul excesiv, în condițiile în care amânări nejustificate nu au fost identificate, din contra a fost argumentată în mod temeinic existența unor circumstanțe relevante, urmând a fi acordată prioritate înfăptuirii actului justiției, în vederea necompromiterii eficacității și relevanței.

A considerat eronată aprecierea oferită de către instanța de apel în ceea ce vizează poziția primei instanțe cu privire la necesitatea reparării prejudiciului prin acordarea satisfacțiilor pecuniare.

A relatat că, prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu acordă dreptul în mod automat la repararea prejudiciului moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege cu referire la cauza respectivă. Este important ca instanța să motiveze circumstanțele cauzei care justifică acordarea unei retribuiții de prejudiciu invocat ca suferit, aceasta să nu fie doar una teoretică și iluzorie.

A precizat că, în anumite situații, acordarea de satisfacții pecuniare nu constituie o regulă generală, dar o excepție de la această regulă. Or, art. 5 din Legea enunțată prevede expres că, la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Prin notificarea din 21 octombrie 2021 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia recursului, înștiințându-l despre necesitatea depunerii referinței (f. d. 165), însă ultimul nu și-a valorificat acest drept și nu a depus referință.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia deciziei contestate la 08 septembrie 2021 (f. d. 146).

Astfel, recursul declarat la 26 august 2021 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile

trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic